

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (dziewiąta izba w składzie powiększonym)

z dnia 29 września 2021 r.*

Konkurencja – Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki – Rynek aluminiowych i tantalowych kondensatorów elektrolitycznych – Decyzja stwierdzająca naruszenie art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG – Koordynacja cen w całym EOG – Przepisanie spółce dominującej naruszenia popełnionego przez jej spółkę zależną – Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien z 2006 r. – Waga naruszenia – Podwyższenie kwoty grzywiny ze względu na powrót do naruszenia – Proporcjonalność – Nieograniczone prawo orzekania

W sprawie T-341/18

Nec Corp., z siedzibą w Tokio (Japonia), którą reprezentowali adwokaci O. Brouwer i A. Pliego Selie oraz R. Bachour, solicitor,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, którą reprezentowały A. Cleenewerck de Crayencour, L. Wildpanner i F. van Schaik, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot oparte na art. 263 TFUE żądanie – tytułem głównym – stwierdzenia nieważności decyzji Komisji C(2018) 1768 final z dnia 21 marca 2018 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 101 [TFUE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa AT.40136 – Kondensatory) w zakresie, w jakim w decyzji tej uznano, że skarżąca osobiście uczestniczyła w naruszeniu, oraz – tytułem żądania ewentualnego – uchylecia lub obniżenia kwoty nałożonych na nią grzywien,

SĄD (dziewiąta izba w składzie powiększonym),

w składzie: M.J. Costeira (sprawozdawczyni), prezes izby, D. Gratsias, M. Kancheva, B. Berke i T. Perišin, sędziowie,

sekretarz: E. Artemiou, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 października 2020 r.,

* Język postępowania: angielski.

wydaje następujący

Wyrok¹

Okoliczności powstania sporu

Skarżąca i sektor, którego dotyczy postępowanie

- 1 Skarżąca, Nec Corp., jest spółką z siedzibą w Japonii, która produkuje i sprzedaje tantalowe kondensatory elektrolityczne.
- 2 Od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 31 stycznia 2013 r. skarżąca posiadała 100% kapitału zakładowego Nec Tokin Corporation, którego firma brzmi obecnie Tokin Corp.
- 3 Rozpatrywane naruszenie dotyczy aluminiowych i tantalowych kondensatorów elektrolitycznych. Kondensatory są komponentami elektrycznymi, które elektrostatycznie przechowują energię w polu elektrycznym. Kondensatory elektrolityczne wykorzystuje się niemalże we wszystkich produktach elektronicznych, takich jak komputery osobiste, tablety, telefony, klimatyzatory, chłodziarki, pralki, produkty motoryzacyjne i urządzenia przemysłowe. Nabywający je klienci są zatem bardzo zróżnicowani. Kondensatory elektrolityczne, a ściślej rzecz ujmując, aluminiowe i tantalowe kondensatory elektrolityczne, są produktami, których cena stanowi ważny parametr konkurencyjny.

Postępowanie administracyjne

- 4 W dniu 4 października 2013 r. Panasonic i jego spółki zależne zwróciły się do Komisji Europejskiej o wydanie poświadczenia kolejności złożenia wniosku o zwolnienie z grzywny na podstawie pkt 14 i 15 komunikatu Komisji w sprawie zwalniania z grzywien i zmniejszania grzywien w sprawach kartelowych (Dz.U. 2006, C 298, s. 17, zwanego dalej „komunikatem w sprawie współpracy z 2006 r.”), jednocześnie dostarczając tej instytucji informacji o istnieniu domniemanego naruszenia w sektorze kondensatorów elektrolitycznych.
- 5 W dniu 28 marca 2014 r. Komisja, działając na podstawie art. 18 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101 i 102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1), zażądała informacji od szeregu przedsiębiorstw działających w sektorze kondensatorów elektrolitycznych, w szczególności od skarżącej.
- 6 W dniu 21 maja 2014 r. skarżąca wraz z Tokinem przedstawiła Komisji wniosek o obniżenie kwoty grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy z 2006 r.
- 7 W dniu 4 listopada 2015 r. Komisja sporządziła pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, które skierowała między innymi do skarżącej.

¹ Poniżej zostały odtworzone jedynie te punkty wyroku, których publikację Sąd uznał za użyteczną.

- 8 Adresaci tego pisma, w tym skarżąca, zostali wysłuchani przez Komisję podczas przesłuchania, które odbyło się w dniach 12–14 września 2016 r.

Zaskarżona decyzja

- 9 W dniu 21 marca 2018 r. Komisja wydała decyzję C(2018) 1768 final dotyczącą postępowania na mocy art. 101 [TFUE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa AT.40136 – Kondensatory) (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”).

Naruszenie

- 10 W zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła istnienie jednolitego i ciągłego naruszenia art. 101 TFUE i art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) w sektorze kondensatorów elektrolitycznych, w którym to naruszeniu uczestniczyło dziewięć przedsiębiorstw lub grup przedsiębiorstw, a mianowicie Elna, Hitachi AIC, Holy Stone, Matsuo, Nichicon, Nippon Chemi-Con, Rubycon, Sanyo (oznaczające łącznie Sanyo i Panasonic), Tokin oraz skarżąca, określane wspólnie „Nec Tokin” (zwane dalej łącznie „uczestnikami kartelu”) (motywy 1 i art. 1 zaskarżonej decyzji).
- 11 Komisja podniosła zasadniczo, że omawiane naruszenie miało miejsce w okresie od dnia 26 czerwca 1998 r. do dnia 23 kwietnia 2012 r. na całym terytorium EOG i polegało na porozumieniach lub uzgodnionych praktykach mających na celu koordynację polityki cenowej w zakresie dostaw aluminiowych i tantalowych kondensatorów elektrolitycznych (motywy 1 zaskarżonej decyzji).
- 12 Organizacja kartelu przebiegała głównie w drodze spotkań wielostronnych, które odbywały się zasadniczo w Japonii, co miesiąc lub co dwa miesiące na poziomie kierownictwa sprzedaży wyższego szczebla oraz co sześć miesięcy na poziomie zarządów, w tym prezesów (motywy 63, 68, 738 zaskarżonej decyzji).
- 13 Spotkania wielostronne były najpierw organizowane w latach 1998–2003 pod nazwą „koła kondensatorów elektrolitycznych”, „konferencji kondensatorów elektrolitycznych” lub „spotkań ECC”. Następnie w latach 2003–2005 odbywały się pod nazwą „konferencji aluminium-tantal”, „grupy kondensatorów aluminiowych i tantalowych” lub „spotkań ATC”. Wreszcie, w latach 2005–2012 organizowano je pod nazwą „grupy badań rynkowych”, „grupy marketingu” lub „spotkań MK”. Równoległe ze spotkaniami MK i w uzupełnieniu tychże spotkań w latach 2006–2008 organizowano spotkania w sprawie „wzrostu kosztów” lub „ulepszenia kondensatorów” (zwane dalej „spotkaniami CUP”) (motywy 69 zaskarżonej decyzji).
- 14 Poza tymi wielostronnymi spotkaniami uczestnicy kartelu nawiązywali również, w zależności od potrzeb, kontakty dwustronne i trójstronne ad hoc (motywy 63, 75, 739 zaskarżonej decyzji).
- 15 W ramach antykonkurencyjnej wymiany informacji uczestnicy kartelu wymieniali się informacjami zasadniczo na temat cen stosowanych obecnie i w przyszłości, nadchodzących obniżek cen i przedziałów tych obniżek, podaży i popytu, w tym na temat podaży i popytu w przyszłości, a w niektórych przypadkach zawierali, stosowali i wykonywali porozumienia cenowe (motywy 62, 715, 732, 741 zaskarżonej decyzji).

- 16 Komisja uznała, że zachowanie uczestników kartelu stanowiło formę porozumienia lub uzgodnionej praktyki, która miała wspólny cel, a mianowicie uniknięcie konkurencji cenowej i koordynowanie ich przyszłych zachowań w zakresie sprzedaży kondensatorów elektrolitycznych, a przez to zmniejszenie niepewności na rynku (motywy 726, 731 zaskarżonej decyzji).
- 17 Komisja doszła do wniosku, że zachowanie to miało jednolity cel antykonkurencyjny (motyw 743 zaskarżonej decyzji).

Odpowiedzialność Tokinu i skarżącej

- 18 Komisja uznała, że Tokin ponosi odpowiedzialność z tytułu bezpośredniego uczestnictwa w kartelu od dnia 29 stycznia 2003 r. do dnia 23 kwietnia 2012 r., z wyjątkiem spotkań CUP [motywy 944, 1022 i art. 1 lit. e) zaskarżonej decyzji].
- 19 Ponadto Komisja przyjęła odpowiedzialność skarżącej jako spółki dominującej posiadającej całość kapitału zakładowego Tokinu za okres od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2012 r., z wyjątkiem spotkań CUP [motywy 945, 1022 i art. 1 lit. e) zaskarżonej decyzji].

Grzywny nałożone na skarżącą

- 20 W art. 2 lit. f) i h) zaskarżonej decyzji, po pierwsze, nałożono na Tokin „wspólnie i solidarnie” ze skarżącą grzywnę w wysokości 5 036 000 EUR, a po drugie, nałożono na skarżącą grzywnę w wysokości 2 595 000 EUR.

Obliczenie wysokości grzywien

- 21 W celu obliczenia kwoty grzywien Komisja zastosowała metodę określoną w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2, zwanych dalej „wytycznymi z 2006 r.”) (motyw 980 zaskarżonej decyzji).
- 22 W pierwszej kolejności w celu ustalenia kwoty podstawowej grzywien nałożonych na skarżącą Komisja uwzględniła wartość sprzedaży w ostatnim pełnym roku udziału w naruszeniu, zgodnie z pkt 13 wytycznych z 2006 r. (motyw 989 zaskarżonej decyzji).
- 23 Komisja obliczyła wartość sprzedaży na podstawie sprzedaży aluminiowych i tantalowych kondensatorów elektrolitycznych zafakturowanej klientom z siedzibą w EOG (motyw 990 zaskarżonej decyzji).
- 24 Ponadto instytucja ta obliczyła właściwą wartość sprzedaży oddzielnie dla obu kategorii produktów, a mianowicie kondensatorów elektrolitycznych aluminiowych i kondensatorów elektrolitycznych tantalowych, jak również zastosowała do nich różne mnożniki w zależności od czasu trwania (motyw 991 zaskarżonej decyzji).
- 25 W odniesieniu do skarżącej Komisja przyjęła mnożnik wynoszący 2,72, odpowiadający okresowi od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2012 r. (motyw 1007, tabela 1 zaskarżonej decyzji).

- 26 Komisja ustaliła część wartości sprzedaży, jaką należy przyjąć ze względu na wagę naruszenia, na 16%. W tym względzie Komisja uznała, że horyzontalne ustalenia dotyczące koordynacji cen zaliczają się ze względu na swój charakter do najpoważniejszych naruszeń art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG oraz że kartel obejmował całe terytorium EOG (motywy 1001–1003 zaskarżonej decyzji).
- 27 Aby zapewnić wystarczająco odstraszający skutek nałożonej grzywny, Komisja na podstawie pkt 25 wytycznych z 2006 r. zastosowała kwotę dodatkową w wysokości 16% (motywy 1009 zaskarżonej decyzji).
- 28 Komisja ustaliła zatem kwotę podstawową grzywny, która miała zostać nałożona na Tokin solidarnie ze skarżącą, na 6 108 000 EUR (motywy 1010, tabela 2 zaskarżonej decyzji).
- 29 W drugiej kolejności, co się tyczy dostosowania kwoty podstawowej grzywny, z tytułu okoliczności łagodzących Komisja przyznała Tokinowi i skarżącej obniżkę kwoty podstawowej grzywny o 3% ze względu na to, że nie wykazano ich udziału w spotkaniach CUP, przy czym brak też było dowodów, że spółki te wiedziały o tych spotkaniach (motywy 1022 zaskarżonej decyzji).
- 30 Po drugie, Komisja uznała, że w chwili popełnienia rozpatrywanego naruszenia stwierdzono już odpowiedzialność skarżącej za antykonkurencyjne zachowanie dotyczące koordynacji cen w odniesieniu do „dużych producentów sprzętu (OEM) wyspecjalizowanych w stacjach roboczych/serwerach” w okresie od dnia 1 lipca 1998 r. do dnia 15 czerwca 2002 r. To pierwsze naruszenie stwierdzono już w decyzji Komisji C(2011) 180/09 wersja ostateczna, z dnia 19 maja 2010 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/38.511 – DRAM) (zwanej dalej „decyzją w sprawie DRAM”). W konsekwencji Komisja uznała, że w przypadku skarżącej kwotę podstawową grzywny należy podwyższyć o 50% z tytułu okoliczności obciążającej w postaci powrotu do naruszenia (motywy 1011–1013 zaskarżonej decyzji).
- 31 W trzeciej kolejności Komisja przyznała Tokinowi i skarżącej ze względu na ich współpracę na podstawie komunikatu w sprawie współpracy z 2006 r. obniżkę o 15% kwoty każdej grzywny, która w innym wypadku zostałaby na nie nałożona za naruszenie (motywy 1104, 1105 zaskarżonej decyzji).
- 32 Komisja ustaliła zatem łączną kwotę grzywny nałożonych na Tokin i skarżącą na 16 445 000 EUR (motywy 1139, tabela 3 zaskarżonej decyzji).

[...]

Przebieg postępowania i żądania stron

- 34 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 31 maja 2018 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę.
- 35 W dniu 26 września 2018 r. w sekretariacie Sądu Komisja złożyła odpowiedź na skargę.
- 36 Replikę i duplikę złożono w sekretariacie Sądu odpowiednio w dniach 22 listopada 2018 r. i 29 stycznia 2019 r.

- 37 Na wniosek drugiej izby Sąd na podstawie art. 28 regulaminu postępowania postanowił przekazać sprawę powiększonemu składowi orzekającemu.
- 38 Ze względu na zmianę składu izb Sądu zgodnie z art. 27 § 5 regulaminu postępowania przed Sądem sędzia sprawozdawczyni została przydzielona do dziewiętej izby w składzie powiększonym, której w rezultacie została przekazana niniejsza sprawa.
- 39 Na wniosek sędzi sprawozdawczyni Sąd (dziewiąta izba w składzie powiększonym) postanowił otworzyć ustny etap postępowania i w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 89 regulaminu postępowania zadał stronom pytania na piśmie. Strony odpowiedziały na owe pytania w wyznaczonych terminach, a na rozprawie w dniu 12 października 2020 r. zostały wysłuchane ich wystąpienia i odpowiedzi na pytania Sądu.
- 40 Po śmierci sędziego B. Berkego w dniu 1 sierpnia 2021 r. troje sędziów, których podpisy widnieją pod niniejszym wyrokiem, kontynuowało naradę zgodnie z art. 22 i art. 24 § 1 regulaminu postępowania.
- 41 Skarżąca wnosi do Sądu o:
- tytułem żądania głównego, stwierdzenie nieważności art. 1 lit. e) zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim stwierdzono w nim, że skarżąca osobiście uczestniczyła w naruszeniu, o którym mowa w zaskarżonej decyzji;
 - tytułem żądania ewentualnego, stwierdzenie nieważności art. 2 lit. h) zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim nakłada on jedynie na nią grzywnę odpowiadającą podwyższeniu z tytułu powrotu do naruszenia;
 - tytułem dalszego żądania ewentualnego, obniżenie kwoty grzywien nałożonych na nią w art. 2 lit. f) i h) zaskarżonej decyzji;
 - obciążenie Komisji kosztami postępowania.
- 42 Komisja wnosi do Sądu o:
- oddalenie skargi;
 - obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

Co do prawa

- 43 Skarżąca podnosi trzy zarzuty na poparcie zarówno żądań głównych zmierzających do stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji, jak i podniesionych tytułem ewentualnym żądań mających na celu uchylenie lub obniżenie kwoty nałożonych na nią grzywien. Zarzuty te oparte są na różnych uchybieniach i naruszeniach popełnionych przez Komisję, dotyczących odpowiednio w odniesieniu do zarzutu pierwszego – podwyższenia kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia, w odniesieniu do zarzutu drugiego – kwalifikacji odpowiedzialności skarżącej za naruszenie, a w odniesieniu do zarzutu trzeciego – sposobu obliczenia kwoty grzywien nałożonych na skarżącą.

W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji

[...]

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego podwyższenia kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia

- 70 W ramach zarzutu pierwszego skarżąca podnosi, że art. 2 lit. h) zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim przewiduje podwyższenie kwoty nałożonej na nią grzywny ze względu na powrót do naruszenia, jest obarczony naruszeniami prawa i błędami w ocenie oraz brakiem uzasadnienia, a także narusza zasadę proporcjonalności. Zarzut ten składa się zasadniczo z trzech części.

[...]

- 74 Komisja kwestionuje te argumenty.
- 75 Tytułem wstępu należy zauważyć, że pojęcie powrotu do naruszenia, obecne w niektórych krajowych porządkach prawnych, oznacza sytuację, w której osoba dokonuje ponownych naruszeń po ukaraniu jej za podobne naruszenia (zob. wyrok z dnia 12 grudnia 2014 r., Eni/Komisja, T-558/08, EU:T:2014:1080, pkt 275 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 76 W przypadku naruszeń prawa konkurencji Unii kwota podstawowa grzywny może zostać podwyższona, jeżeli Komisja stwierdzi występowanie okoliczności obciążających. Jedną z okoliczności obciążających jest powrót do naruszenia, zdefiniowany w pkt 28 tiret pierwsze wytycznych z 2006 r. jako kontynuowanie lub ponowne dokonanie przez przedsiębiorstwo naruszenia identycznego lub podobnego, po stwierdzeniu przez Komisję lub krajowy organ ochrony konkurencji naruszenia postanowień przepisów art. 101 lub 102 TFUE przez to przedsiębiorstwo. W takim przypadku kwota podstawowa grzywny może zostać podwyższona do 100% za każde stwierdzone naruszenie.
- 77 Uwzględnienie okoliczności powrotu do naruszenia ma na celu zmotywowanie przedsiębiorstw, które wykazały się skłonnością do łamania reguł konkurencji, do zmiany ich zachowania. Komisja może zatem w każdym z poszczególnych przypadków wziąć pod uwagę sygnały świadczące o tego typu skłonności, takie jak dla przykładu czas, jaki upłynął między poszczególnymi spornymi naruszeniami (zob. wyrok z dnia 7 czerwca 2011 r., Arkema France i in./Komisja, T-217/06, EU:T:2011:251, pkt 294 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 78 W niniejszej sprawie – jak wynika z art. 2 lit. h) zaskarżonej decyzji – Komisja zastosowała wobec skarżącej podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia. W tym względzie z motywów 1011–1013 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja ustaliła, iż w chwili popełnienia rozpatrywanego naruszenia stwierdzono już odpowiedzialność skarżącej za antykonkurencyjne zachowanie w decyzji w sprawie DRAM. Komisja uznała zatem, że w odniesieniu do skarżącej kwotę podstawową grzywny należy podwyższyć o 50% z tytułu powrotu do naruszenia (zob. pkt 30 powyżej).
- 79 Powyższe uwagi należy uwzględnić przy analizie argumentów skarżącej.

– *W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego, opartej na naruszeniu prawa przez to, że podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia jest sprzeczne z pochodnym charakterem odpowiedzialności skarżącej*

- 80 Skarżąca podnosi, że podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia jest sprzeczne z pochodnym charakterem jej odpowiedzialności jako spółki dominującej względem spółki Tokin.
- 81 W tym względzie należy przypomnieć, że odpowiedzialność spółki dominującej ma charakter wyłącznie pochodny w wypadku, gdy powstaje ona z samego tylko powodu bezpośredniego uczestnictwa jej spółki zależnej w naruszeniu. W takim przypadku źródłem tej odpowiedzialności jest noszące znamiona naruszenia zachowanie rzeczony spółki zależnej, przypisane spółce dominującej ze względu na jedność gospodarczą, jaką stanowią te podmioty. W konsekwencji odpowiedzialność spółki dominującej stanowi niewątpliwie pochodną okoliczności stanowiących naruszenie popełnione przez jej spółkę zależną, z którymi jej odpowiedzialność jest nierozzerwalnie związana (wyrok z dnia 27 kwietnia 2017 r., Akzo Nobel i in./Komisja, C-516/15 P, EU:C:2017:314, pkt 61).
- 82 Z tego właśnie powodu Trybunał wyjaśnił, że w sytuacji gdy odpowiedzialność spółki dominującej ma charakter wyłącznie pochodny w stosunku do odpowiedzialności jej spółki zależnej i gdy żaden inny czynnik nie charakteryzuje w sposób indywidualny zachowania zarzucanego spółce dominującej, wówczas odpowiedzialność tej spółki dominującej nie może wykraczać poza odpowiedzialność spółki zależnej (zob. wyrok z dnia 19 stycznia 2017 r., Komisja/Total i Elf Aquitaine, C-351/15 P, EU:C:2017:27, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 83 Z takich samych powodów Trybunał wyjaśnił, że w sytuacji, gdy żaden czynnik nie charakteryzuje w sposób indywidualny zachowania zarzucanego spółce dominującej, obniżeniem kwoty grzywny nałożonej na spółkę zależną solidarnie z jej spółką dominującą powinna co do zasady, jeśli spełnione są wymagane warunki proceduralne, zostać objęta spółka dominująca (zob. wyrok z dnia 27 kwietnia 2017 r., Akzo Nobel i in./Komisja, C-516/15 P, EU:C:2017:314, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 84 Jednakże z orzecznictwa tego wynika również, że czynniki właściwe spółce dominującej mogą uzasadniać odmienną ocenę jej odpowiedzialności i odpowiedzialności jej spółki zależnej, mimo że odpowiedzialność pierwszej z nich jest oparta wyłącznie na noszącym znamiona naruszenia zachowaniu drugiej (zob. podobnie wyrok z dnia 27 kwietnia 2017 r., Akzo Nobel i in./Komisja, C-516/15 P, EU:C:2017:314, pkt 74).
- 85 W tym względzie w sprawie dotyczącej odpowiedzialności spółki wiodącej grupy spółek, z których pewne uczestniczyły bezpośrednio w kartelach, Trybunał orzekł już, że okoliczność, iż z powodu przedawnienia na niektóre spółki nie mogą już zostać nałożone kary, nie stoi na przeszkodzie ściganiu innej spółki uznanej za osobiście i solidarnie z nimi odpowiedzialną za te same antykonkurencyjne działania, w stosunku do której przedawnienie nie nastąpiło (wyrok z dnia 27 kwietnia 2017 r., Akzo Nobel i in./Komisja, C-516/15 P, EU:C:2017:314, pkt 71, 75, 76).
- 86 Jeśli chodzi, ściślej rzecz ujmując, o podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia, Sąd orzekł już, że jakkolwiek jedność zachowania przedsiębiorstwa na rynku uzasadnia, by w razie naruszenia reguł konkurencji poszczególne spółki, które wchodziły w skład przedsiębiorstwa w czasie trwania naruszenia, były co do zasady solidarnie odpowiedzialne za zapłatę tej samej kwoty grzywny, to jednak należy dopuścić wyjątek w przypadku okoliczności

obciążających lub łagodzących oraz, ogólniej, okoliczności uzasadniających dostosowanie kwoty podstawowej grzywny, które występują tylko w odniesieniu do niektórych z nich z pominięciem innych. Sąd wywiódł z powyższego, że podmiotu, w stosunku do którego nie ustalono okoliczności obciążającej w postaci powrotu do naruszenia, nie można uznać za odpowiedzialny solidarnie z innym podmiotem, wobec którego okoliczność tę ustalono, za część grzywny odnoszącej się do podwyższenia ze względu na powrót do naruszenia (zob. podobnie wyrok z dnia 23 stycznia 2014 r., *Evonik Degussa i AlzChem/Komisja*, T-391/09, niepublikowany, EU:T:2014:22, pkt 271).

- 87 Sąd orzekł również, że okoliczności właściwe sytuacji spółki dominującej lub spółki zależnej mogą prowadzić do zróżnicowania tych kwot, jak w przypadku uwzględnienia okoliczności obciążającej w postaci powrotu do naruszenia przyjętej wobec spółki dominującej, lecz już nie wobec spółki zależnej (zob. podobnie wyrok z dnia 29 lutego 2016 r., *UTi Worldwide i in./Komisja*, T-264/12, niepublikowany, EU:T:2016:112, pkt 332).
- 88 W niniejszej sprawie należy zaznaczyć, po pierwsze, że Komisja przyjęła odpowiedzialność skarżącej wyłącznie jako spółki dominującej za naruszenie prawa konkurencji popełnione przez jej spółkę zależną, z którą tworzyła ona jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 101 TFUE (zob. pkt 63 powyżej). Po drugie, w art. 2 lit. h) zaskarżonej decyzji Komisja zastosowała podwyższenie z tytułu powrotu do naruszenia wyłącznie w odniesieniu do skarżącej ze względu na to, że w decyzji w sprawie DRAM uznano już ją za odpowiedzialną za podobne zachowanie antykonkurencyjne (zob. pkt 30, 78 powyżej).
- 89 Wynika z tego, że przyjęta przez Komisję okoliczność obciążająca w postaci powrotu do naruszenia odpowiada okoliczności, która jest właściwa sytuacji skarżącej, a która nie ma zastosowania do jej spółki zależnej. Zasadne było zatem ocenienie przez Komisję odpowiedzialności skarżącej i odpowiedzialności spółki zależnej w różny sposób, ponieważ ocena ta może prowadzić do kwoty grzywny odmiennej niż w przypadku spółki zależnej.
- 90 Z orzecznictwa przypomnianego w pkt 83–87 powyżej wynika bowiem, że powrót do naruszenia może stanowić czynnik charakteryzujący indywidualnie zachowanie spółki dominującej, które uzasadnia to, że zakres jej odpowiedzialności przekracza zakres odpowiedzialności jej spółki zależnej, wobec której jej odpowiedzialność jest całkowicie pochodna (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r., *Deutsche Telekom/Komisja*, T-827/14, EU:T:2018:930, pkt 506).
- 91 Należy zatem stwierdzić, że podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia nie jest sprzeczne z pochodnym charakterem odpowiedzialności skarżącej.
- [...]
- 96 Wynika z tego, że część pierwszą zarzutu pierwszego należy oddalić.

– *W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego, opartej na naruszeniu prawa przez to, że podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia obejmujące okres poprzedzający wydanie decyzji w sprawie DRAM jest sprzeczne z odstraszającym celem pojęcia powrotu do naruszenia*

- 97 W odniesieniu do twierdzenia, zgodnie z którym podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia „obejmuje” okres poprzedzający wydanie decyzji w sprawie DRAM, warto poczynić kilka uwag wstępnych.
- 98 Należy zatem stwierdzić przede wszystkim, że Komisja przyjęła odpowiedzialność skarżącej jako spółki dominującej Tokinu za okres od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2012 r., z wyjątkiem spotkań CUP (zob. pkt 19 powyżej). W konsekwencji przy obliczaniu kwoty podstawowej grzywny, która miała zostać nałożona na Tokin solidarnie ze skarżącą, Komisja ustaliła mnożnik czasu trwania naruszenia na 2,72, odpowiadający wspomnianemu okresowi naruszenia (zob. pkt 25 powyżej).
- 99 Następnie Komisja uwzględniła wobec skarżącej okoliczność obciążającą w postaci powrotu do naruszenia ze względu na jej ukaranie decyzją w sprawie DRAM z dnia 19 maja 2010 r., która dotyczyła naruszenia popełnionego w okresie od dnia 1 lipca 1998 r. do dnia 15 czerwca 2002 r., po czym postanowiła, że kwota podstawowa grzywny podlegającej nałożeniu na skarżącą powinna zostać podwyższona z tytułu powrotu do naruszenia o 50% (zob. pkt 30 powyżej).
- 100 Wreszcie, Komisja obliczyła podwyższenie ze względu na powrót do naruszenia poprzez zastosowanie do podstawowej kwoty grzywny rzeczonego współczynnika 50%, zgodnie z pkt 28 wytycznych z 2006 r. W tym względzie Komisja uznała, że powrót do naruszenia należy do czynników branych pod uwagę przy analizie wagi rozpatrywanego naruszenia i że jako taki nie jest on związany z czasem trwania naruszenia. W konsekwencji instytucja ta uznała, że podwyższenia kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia nie należy obliczać wyłącznie w odniesieniu do okresu, w którym ta okoliczność obciążająca istniała, lecz procent podwyższenia wynikający z powrotu do naruszenia należy zastosować do całego okresu odpowiedzialności skarżącej za naruszenie (zob. motywy 1013, 1021 zaskarżonej decyzji).
- 101 Z powyższego wynika, że pierwsze naruszenie popełnione przez skarżącą przed naruszeniem rozpatrywanym w niniejszej sprawie zostało ukarane w momencie trwania tego ostatniego. Ponadto w zakresie, w jakim współczynnik procentowy podwyższenia kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia zastosowano do kwoty podstawowej grzywny, rzeczone podwyższenie uwzględnia okres naruszenia przyjęty do obliczenia tej kwoty podstawowej. Wynika z tego, że powrót do naruszenia, jako podwyższenie podstawowej kwoty grzywny, obejmuje w całości okres naruszenia przypisany skarżącej, do którego należy okres blisko dziewięciu miesięcy poprzedzający wydanie decyzji w sprawie DRAM, co miało miejsce w dniu 19 maja 2010 r.
- 102 Jednakże wbrew temu, co twierdzi skarżąca, podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia nie jest w okolicznościach niniejszej sprawy sprzeczne z logiką leżącą u podstaw pojęcia powrotu do naruszenia.
- 103 W tym względzie należy przypomnieć, że Komisji przysługuje swobodne uznanie w zakresie wyboru czynników, jakie należy wziąć pod uwagę przy ustalaniu wysokości grzywny, takich jak między innymi szczególne okoliczności sprawy, kontekst sprawy i odstraszający charakter

grzywien, przy czym nie ma ona obowiązku ustalania wiążącego czy wyczerpującego wykazu kryteriów, jakie obowiązkowo należy wziąć pod uwagę (zob. wyrok z dnia 8 lutego 2007 r., *Groupe Danone/Komisja*, C-3/06 P, EU:C:2007:88, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 104 Ustalenie i ocena szczególnych cech danej sytuacji powrotu do naruszenia stanowią zaś część rzeczonych uprawnień dyskrecjonalnych Komisji (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 8 lutego 2007 r., *Groupe Danone/Komisja*, C-3/06 P, EU:C:2007:88, pkt 38). Jak bowiem przypomniano w pkt 77 powyżej, uwzględnienie okoliczności powrotu do naruszenia ma na celu zmotywowanie przedsiębiorstw, które wykazały się skłonnością do łamania reguł konkurencji, do zmiany ich zachowania. Komisja może zatem w każdym z poszczególnych przypadków wziąć pod uwagę sygnały świadczące o tego typu skłonności, takie jak dla przykładu czas, jaki upłynął między poszczególnymi spornymi naruszeniami.
- 105 Co się tyczy maksymalnego czasu dla stwierdzenia powrotu do naruszenia w odniesieniu do przedsiębiorstwa, orzeczono już, że jeżeli okres dzielący ustalenie dwóch naruszeń wynosi mniej niż dziesięć lat, świadczy to o skłonności danego przedsiębiorstwa do niewyciągania właściwych wniosków z ustalenia naruszenia przez to przedsiębiorstwo reguł konkurencji (zob. podobnie wyrok z dnia 8 lutego 2007 r., *Groupe Danone/Komisja*, C-3/06 P, EU:C:2007:88, pkt 40).
- 106 Co się tyczy ponadto czasu minimalnego dla stwierdzenia powrotu do naruszenia, Sąd uznał, że orzecznictwo przypomniane w pkt 105 powyżej ma tym bardziej zastosowanie w przypadku, w którym decyzja stwierdzająca pierwsze naruszenie i drugie naruszenie były równoczesne. I tak w sprawach, w których zapadły wyroki z dnia 8 lipca 2008 r., *BPB/Komisja* (T-53/03, EU:T:2008:254), i *Lafarge/Komisja* (T-54/03, niepublikowany, EU:T:2008:255), Sąd uznał, że historia stwierdzenia popełnionych przez skarżące naruszeń tym bardziej świadczy o ich skłonności do niewyciągania właściwych wniosków z ustalenia naruszenia przez nie reguł konkurencji, ponieważ stanowiąc już wcześniej przedmiot środków Komisji nałożonych decyzjami stwierdzającymi pierwsze naruszenie, skarżące wciąż przez ponad cztery lata po doręczeniu tych decyzji brały aktywny udział w rozpatrywanym kartelu (wyroki z dnia 8 lipca 2008 r.: *BPB/Komisja*, T-53/03, EU:T:2008:254, pkt 385; *Lafarge/Komisja*, T-54/03, niepublikowany, EU:T:2008:255, pkt 727).
- 107 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że pierwsze naruszenie skarżącej niewątpliwie zostało ukarane po rozpoczęciu naruszenia rozpatrywanego w niniejszej sprawie. Jednakże należy również stwierdzić, że w okresie od dnia 19 maja 2010 r. do dnia 23 kwietnia 2012 r. skarżąca nadal uczestniczyła w kartelu, już po doręczeniu jej decyzji stwierdzającej pierwsze naruszenie.
- 108 W tych okolicznościach trzeba wskazać, że Komisja nie popełniła błędu w ocenie, stwierdzając, że kontynuowanie przez skarżącą zachowania o znamionach naruszenia po nałożeniu na nią pierwszej kary świadczyła o jej skłonności do niewyciągania właściwych wniosków ze stwierdzenia w stosunku do niej naruszenia reguł konkurencji. Skarżąca, która była już przedmiotem wcześniejszych środków Komisji nałożonych decyzją w sprawie DRAM, przez blisko dwa lata po doręczeniu jej tej decyzji nadal bowiem brała udział w rozpatrywanym kartelu. Wniosku tego nie podważa sama tylko okoliczność, że skarżąca wraz z Tokinem przedstawiła Komisji wniosek o obniżkę kwoty grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy z 2006 r., ponieważ okoliczność ta nie wyklucza faktu, iż skarżąca po nałożeniu na nią pierwszej kary wzięła udział w drugim naruszeniu.

- 109 Wniosku tego nie podważa ponadto fakt, że w zaskarżonej decyzji przyjęto odpowiedzialność skarżącej – jak wynika to z pkt 91 powyżej – wyłącznie jako spółki dominującej, z tytułu uczestnictwa w kartelu jej spółki zależnej. Byłoby bowiem niezgodne z celem polegającym na zwalczaniu zachowań sprzecznych z regułami konkurencji i na zapobieganiu ich ponownemu popełnianiu w drodze sankcji o skutku odstrasżającym, gdyby przedsiębiorstwo, w którego skład wchodzi spółka zależna uczestnicząca w pierwszym naruszeniu, mogło – w drodze zmiany swojej struktury prawnej poprzez nabycie spółki zależnej, wobec której nie można byłoby wszcząć postępowania z tytułu pierwszego naruszenia, ale która uczestniczy w popełnieniu nowego naruszenia – uniemożliwić albo szczególnie utrudnić nałożenie sankcji z tytułu powrotu do naruszenia, a w konsekwencji uniknąć jej (zob. podobnie wyrok z dnia 5 marca 2015 r., Komisja i in./Versalis i in., C-93/13 P i C-123/13 P, EU:C:2015:150, pkt 92).
- 110 Ponadto wyrok z dnia 11 marca 1999 r., Thyssen Stahl/Komisja (T-141/94, EU:T:1999:48), na który powołuje się skarżąca, nie daje żadnych argumentów na poparcie jej stanowiska. W wyroku tym Sąd uznał, że decyzja Komisji została wydana z naruszeniem prawa, ponieważ większa część okresu naruszenia przyjętego wobec skarżącej miała miejsce przed wydaniem decyzji, która ukarała ją za podobne naruszenia (wyrok z dnia 11 marca 1999 r., Thyssen Stahl/Komisja, T-141/94, EU:T:1999:48, pkt 617, 618).
- 111 Tymczasem w przeciwieństwie do sprawy, w której zapadł wyrok z dnia 11 marca 1999 r., Thyssen Stahl/Komisja (T-141/94, EU:T:1999:48), w niniejszej sprawie skarżąca uczestniczyła w rozpatrywanym naruszeniu w okresie od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 23 kwietnia 2012 r., a decyzja w sprawie DRAM została wydana w dniu 19 maja 2010 r. i w związku z tym należy stwierdzić, że większa część rozpatrywanego naruszenia miała miejsce po wydaniu tej decyzji, ponieważ skarżąca kontynuowała udział w naruszeniu przez blisko dwa lata po doręczeniu jej tej decyzji (zob. pkt 107, 108 powyżej).
- 112 W związku z tym Komisja nie popełniła błędu, uznając, iż fakt, że względem skarżącej stwierdzono już dopuszczenie się naruszenia oraz że – mimo tego stwierdzenia i nałożonej sankcji – wciąż brała ona udział, przez niemalże dwa lata, w podobnym naruszeniu tego samego postanowienia traktatu FUE, stanowi element rozstrzygający o istnieniu powrotu do naruszenia.
- 113 Wynika z tego, że część drugą zarzutu pierwszego należy oddalić.
- *W przedmiocie części trzeciej zarzutu pierwszego, opartej na naruszeniu zasady proporcjonalności w związku z tym, że podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia obejmowało okres poprzedzający wydanie decyzji w sprawie DRAM*
- 114 Jeśli chodzi o obliczenie podwyższenia z tytułu powrotu do naruszenia, należy zaznaczyć, że zastosowanie przez Komisję z tego tytułu podwyższenia podstawowej kwoty grzywny nałożonej na skarżącą jest zgodne z wytycznymi z 2006 r. Jak bowiem jednoznacznie wynika z pkt 28 i 29 tych wytycznych, zarówno okoliczności obciążające, takie jak powrót do naruszenia, jak i okoliczności łagodzące są okolicznościami uzasadniającymi dostosowanie kwoty podstawowej grzywny, czyli podwyższenie lub obniżkę tej kwoty. Powrót do naruszenia stanowi zatem okoliczność obciążającą, uzasadniającą podniesienie kwoty podstawowej grzywny w drodze podwyższenia tejże kwoty o określony procent.

- 115 Co się tyczy proporcjonalności tego podwyższenia, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Komisja dysponuje swobodnym uznaniem przy ustalaniu wysokości każdej grzywny i nie ma obowiązku stosować w tym celu określonego wzoru matematycznego (zob. wyrok z dnia 13 września 2010 r., Trioplast Wittenheim/Komisja, T-26/06, niepublikowany, EU:T:2010:387, pkt 142 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 116 Co więcej, powrót do naruszenia stanowi okoliczność, która uzasadnia istotne podwyższenie podstawowej kwoty grzywny. Jest on bowiem dowodem na to, że wcześniej nałożona grzywna nie była wystarczająco odstrasżająca (zob. wyrok z dnia 8 lipca 2008 r., BPB/Komisja, T-53/03, EU:T:2008:254, pkt 398 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 117 Ponadto należy wskazać, że zasada proporcjonalności wymaga, by czas, jaki upłynął między danym naruszeniem a poprzednim naruszeniem reguł konkurencji, został uwzględniony przy ocenie skłonności przedsiębiorstwa do naruszania tych reguł. W ramach sądowej kontroli aktów Komisji z zakresu prawa konkurencji Sąd, a w stosownym przypadku Trybunał, mogą więc być zmuszone do sprawdzenia, czy Komisja przestrzegała wspomnianej zasady, gdy podwyższyła – z tytułu powrotu do naruszenia – nałożoną grzywnę, a w szczególności czy takie podwyższenie było wymagane zwłaszcza w świetle czasu, jaki upłynął między danym naruszeniem a poprzednim naruszeniem reguł konkurencji (wyrok z dnia 17 czerwca 2010 r., Lafarge/Komisja, C-413/08 P, EU:C:2010:346, pkt 70).
- 118 W niniejszej sprawie argumentacja skarżącej zmierzająca do wykazania, że podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia nie było proporcjonalne, opiera się w pierwszej kolejności na fakcie, że skarżąca była już ukarana za rozpatrywane naruszenie.
- 119 Argument ten należy z miejsca oddalić. Jak przypomniano w pkt 75 i 77 powyżej, podwyższenie kwoty grzywny z tytułu powrotu do naruszenia z jednej strony wiąże się z popełnieniem nowego naruszenia po ukaraniu za podobne naruszenia, a z drugiej strony ma właśnie na celu zapewnienie odstrasżającego skutku działań Komisji. W konsekwencji do kwoty grzywny nałożonej za naruszenie dodano kwotę podwyższenia z tytułu powrotu do naruszenia.
- 120 Argumentacja skarżącej opiera się w drugiej kolejności na krótkim czasie, jaki upłynął między momentem, w którym skarżąca stała się spółką dominującą względem Tokinu, a wydaniem decyzji w sprawie DRAM, wynoszącym dziewięć miesięcy, wobec czego skarżąca nie była w stanie zapobiec uczestnictwu swojej spółki zależnej w kartelu. Skarżąca tak samo ponosi odpowiedzialność za uczestnictwo w kartelu jedynie z powodu nabycia spółki zależnej, przy czym uczestniczyła w tym naruszeniu jedynie przez krótki okres, chociaż jej spółka zależna uczestniczyła w nim od wielu lat.
- 121 W tym względzie należy przypomnieć, że ze względu na to, iż skarżąca posiadała wszystkie akcje Tokinu od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 31 stycznia 2013 r., miała ona w tym okresie decydujący wpływ na spółkę zależną, a skarżąca i jej spółka zależna tworzyły jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 101 TFUE (zob. pkt 62 powyżej). W niniejszym przypadku skarżąca nie kwestionuje zresztą domniemania rzeczywistego wywierania decydującego wpływu na swoją spółkę zależną w rozpatrywanym okresie naruszenia (zob. pkt 58 powyżej). Skarżąca mogła zatem uniknąć dalszego uczestnictwa Tokinu w kartelu po wydaniu decyzji w sprawie DRAM.

- 122 Ponadto, jak wskazano w pkt 108 powyżej, kontynuowanie przez skarżącą rozpatrywanego zachowania o znamionach naruszenia świadczy o jej skłonności do niewyciągania właściwych wniosków ze stwierdzenia naruszenia przez nią reguł konkurencji, ponieważ była ona już przedmiotem wcześniejszych środków Komisji nałożonych decyzją w sprawie DRAM i mimo to, przez blisko dwa lata po doręczeniu jej tej decyzji, nadal brała udział w rozpatrywanym kartelu.
- 123 Co więcej, jak przypomniano w pkt 109 powyżej, byłoby niezgodne z celem polegającym na zwalczaniu zachowań sprzecznych z regułami konkurencji, gdyby przedsiębiorstwo, w którego skład wchodzi spółka zależna uczestnicząca w pierwszym naruszeniu, mogło – w drodze zmiany swojej struktury prawnej poprzez nabycie spółki zależnej, wobec której nie można byłoby wszcząć postępowania z tytułu pierwszego naruszenia, ale która uczestniczy w popełnieniu nowego naruszenia – uniemożliwić albo szczególnie utrudnić nałożenie sankcji z tytułu powrotu do naruszenia, a w konsekwencji uniknąć jej.
- 124 W tych okolicznościach, mając na względzie, że Komisja stwierdziła, w szczególności, skłonność skarżącej do łamania reguł konkurencji, a podwyższenie z tytułu powrotu do naruszenia może spowodować, zgodnie z pkt 28 tiret pierwsze wytycznych z 2006 r., podniesienie kwoty podstawowej grzywny nawet o 100%, należy stwierdzić, iż Komisja, ustalając na poziomie 50% podwyższenie kwoty podstawowej grzywny, jaką należy nałożyć na skarżącą, nie naruszyła zasady proporcjonalności.
- 125 W świetle całości powyższych rozważań należy oddalić część trzecią zarzutu pierwszego, a tym samym zarzut pierwszy w całości.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego obliczenia kwoty grzywien nałożonych na skarżącą

[...]

– W przedmiocie zastrzeżenia pierwszego zarzutu trzeciego, dotyczącego niezastosowania wynoszącego 3% obniżenia grzywny nałożonej na skarżącą z tytułu powrotu do naruszenia

- 130 W ramach zastrzeżenia pierwszego zarzutu trzeciego skarżąca twierdzi w istocie, że Komisja popełniła błąd, odmawiając zastosowania obniżenia w wysokości 3% kwoty grzywny, która została nałożona na skarżącą z tytułu powrotu do naruszenia, podczas gdy taką obniżkę kwoty podstawowej zastosowano do grzywny nałożonej na Tokin solidarnie ze skarżącą. Niezastosowanie tego obniżenia jest przede wszystkim sprzeczne z pochodnym charakterem odpowiedzialności skarżącej jako spółki dominującej, następnie doprowadziło do nałożenia zbyt wysokiej grzywny, odpowiadającej ponad połowie kwoty grzywny, która została na nią nałożona solidarnie z Tokinem, i wreszcie nie zostało wystarczająco uzasadnione.
- 131 Komisja kwestionuje te argumenty.
- 132 W niniejszym przypadku należy stwierdzić, po pierwsze, że podwyższenie kwoty grzywny ze względu na powrót do naruszenia o 50% kwoty podstawowej grzywny nałożonej na Tokin solidarnie ze skarżącą, pomniejszone o obniżkę w wysokości 15% przyznaną im przez Komisję z tytułu współpracy na podstawie komunikatu w sprawie współpracy z 2006 r., odpowiada okoliczności obciążającej w rozumieniu pkt 28 wytycznych z 2006 r. (zob. pkt 31 powyżej).

- 133 Po drugie, obniżka o 3% kwoty podstawowej grzywny nałożonej na Tokin solidarnie ze skarżącą przez to, że nie wykazano ich udziału w spotkaniach CUP, przy czym nie było też dowodów, że o tych spotkaniach wiedziały, odpowiada okoliczności łagodzącej na podstawie pkt 29 wytycznych z 2006 r. (zob. pkt 29 powyżej).
- 134 Tymczasem, jak przypomniano w pkt 114 powyżej, zarówno okoliczności obciążające, jak i okoliczności łagodzące są okolicznościami uzasadniającymi dostosowanie kwoty podstawowej grzywny, czyli odpowiednio podwyższenie lub obniżenie tej kwoty. Modyfikacje te nie mogą zatem stosować się do siebie nawzajem.
- 135 W niniejszej sprawie powrót do naruszenia jako okoliczność obciążająca uzasadnia zatem podwyższenie kwoty podstawowej grzywny. W związku z tym Komisja prawidłowo obliczyła podwyższenie kwoty grzywny o 50% z tytułu powrotu do naruszenia na podstawie kwoty podstawowej grzywny nałożonej na Tokin solidarnie ze skarżącą, bez uwzględnienia ewentualnych obniżek tej kwoty podstawowej z tytułu okoliczności łagodzących, w tym przypadku obniżki o 3% ze względu na to, że nie wykazano, iż skarżąca i jej spółka zależna uczestniczyły w spotkaniach CUP.
- 136 Wniosku tego nie podważa argument skarżącej dotyczący pochodnego charakteru jej odpowiedzialności jako spółki dominującej. Jak wynika z pkt 86 i 87 powyżej, powrót do naruszenia stanowi czynnik charakteryzujący indywidualnie zachowanie skarżącej, który może uzasadniać nałożenie na nią kary surowszej niż wynikająca z przypisania naruszenia popełnionego przez jej spółkę zależną.
- 137 Ponadto nie można zgodzić się z argumentem skarżącej, że kwota grzywny nałożonej na nią z tytułu powrotu do naruszenia jest zbyt wysoka, ponieważ odpowiada ponad połowie kwoty podstawowej grzywny, która została na nią nałożona solidarnie z Tokinem. Teza skarżącej opiera się bowiem na błędnym założeniu, że obniżka o 3% kwoty podstawowej grzywny ma zastosowanie do podwyższenia o 50% kwoty podstawowej grzywny (zob. pkt 134, 135 powyżej).
- 138 Ponadto skarżąca nie przedstawia żadnego konkretnego argumentu na poparcie swojego zastrzeżenia dotyczącego rzekomego naruszenia obowiązku uzasadnienia. W każdym razie obliczenie grzywny nałożonej wyłącznie na skarżącą, uwzględniające podwyższenie z uwagi na powrót do naruszenia, wynika jednoznacznie z motywów 1011–1013 zaskarżonej decyzji w związku z pkt 28 wytycznych z 2006 r., do którego odnoszą się ww. motywy.
- 139 Zastrzeżenie pierwsze zarzutu trzeciego należy zatem oddalić.

[...]

Z powyższych względów

SĄD (dziewiąta izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) Skarga zostaje oddalona.**
- 2) Nec Corp. pokrywa własne koszty oraz koszty poniesione przez Komisję Europejską.**

Costeira

Gratsias

Kancheva

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 29 września 2021 r.

Podpisy